

Justitsministeriet

Dato: 9. maj 2007

Dok.: BBB40597

Sagnr.: 2007-154-0091

Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål AC fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del) torsdag den 10. maj 2007

Spørgsmål AC:

”Ministeren bedes redegøre for forløbet omkring rydningen af Ungdomshuset på Jagtvej og urolighederne, der fulgte.”

[Rammen for besvarelsen]

1. Som bekendt har Retsudvalget bedt mig besvare spørgsmålet om rydningen af Ungdomshuset og de efterfølgende uroligheder i et åbent samråd.

Det sætter selvfølgelig sine naturlige begrænsninger for, hvor detaljeret jeg kan redegøre for politiets håndtering af rydningen og urolighederne i dagene efter.

Det håber jeg, udvalget har forståelse for.

2. For det første er der hensynet til politi-taktiske – og dermed i sidste ende sikkerhedsmæssige – grunde, som gør, at jeg ikke kan redegøre nærmere for politiets planlægning af indsatsen eller for de strategier, som politiet brugte over for uromagerne.

Ingen, der har set billeder fra de voldsomme uroligheder og ødelæggelser i Københavns gader, kan være i tvivl om, at vi i de dage stod med en af de største politiaktioner nogensinde i Danmark.

Alene den omstændighed, at urolighederne gav genlyd i medierne verden over, taler vist sit eget sprog om, hvor alvorlig situationen var med voldelige angreb på politiet og omfattende hærværk og ildspåttelser.

Når politiet – trods de helt ekstraordinært vanskelige arbejdsforhold – alligevel formåede at løse en så enorm opgave med så stor professionalisme og så få tilskadekomne, så skyldes det ikke mindst grundig planlægning og en effektiv taktik fra politiets side.

Jeg er sikker på, at vi alle håber, at vi aldrig igen skal opleve den slags chokerende scener, som vi så i starten af marts.

Men de uroligheder, som vi senest har set den 1. maj, viser, at der fortsat er kræfter fra miljøet omkring Ungdomshuset, som søger konfrontationer med politiet, og at politiet – også fremover – må være på forkant og klar til at kunne håndtere nye optøjer.

Derfor kan jeg naturligvis heller ikke spille uromagerne et kort på hånden ved at sidde her i dag og blotlægge den taktik og de strategier, som politiet arbejder efter ved den her type opgaver.

3. Men det er ikke kun politi-taktiske grunde, der gør, at det er meget begrænset, hvad jeg kan sige om det konkrete hændelsesforløb.

Der er også hensynet til de mange straffesager og klagesager, der er en udløber af urolighederne – og som fortsat er under behandling hos domstolene, statsadvokaten og Københavns Politi.

Hvis jeg sad her i dag og redegjorde for de forhold, som netop er genstand for undersøgelse og vurdering i de verserende straffe- og klagesager, ville jeg jo foregribe afgørelserne i disse sager.

Derfor vil jeg f.eks. heller ikke kommentere det faktiske hændelsesforløb i forbindelse med politiets indtrængen i Ungdomshuset om morgenen den 1. marts.

Det skyldes, at Københavns Politi har fundet det rettest at bede statsadvokaten om at undersøge de påstande, der har været fremme i medierne om, at politiet skulle have udøvet en unødigt voldsom adfærd over for flere personer inde i selve huset.

Af samme grund vil jeg f.eks. heller ikke kommentere de historier, der har været fremme i medierne, om forkert brug af tåregas. Også disse spørgsmål undersøges for tiden af statsadvokaten.

Jeg håber som sagt, at udvalget har forståelse for, at både politi-taktiske hensyn og principielle hensyn til de verserende straffe- og klagesager gør, at jeg bliver nødt til at holde mig på det mere generelle og overordnede plan i dag.

[Forebyggelse af urolighederne]

4. Som jeg også havde lejlighed til at redegøre for under et samråd her i udvalget den 13. december sidste år, var det helt centrale mål for Københavns Politi at mindske konfrontationen mellem politiet og personkredsen omkring Ungdomshuset mest muligt. Ikke mindst så borgerne i området blev generet mindst muligt.

Derfor gjorde Københavns Politi i tiden forud for udsættelsesforretningen den 1. marts en endog meget stor indsats for at forebygge sådanne uroligheder, som man – desværre med rette – frygtede det ville udvikle sig til.

Det var baggrunden for, at Københavns Politi i hele perioden op til den 1. marts forsøgte at fastholde en tæt dialog med persongruppen fra Ungdomshuset.

Og det var også baggrunden for, at Københavns Politi iværksatte en omfattende oplysningskampagne på Nørrebro.

Som jeg har haft lejlighed til at redegøre for i flere skriftlige svar til Folketinget, følger det af straffelovens § 134 a, at deltagere i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted kan straffes med fængsel i indtil 1 år og 6 måneder, hvis de har handlet efter aftale eller flere i forening.

Som jeg også har noteret mig af debatten i tiden efter urolighederne, er de færreste klar over, at denne bestemmelse i straffeloven faktisk ikke forudsætter, at man selv kaster med sten eller på anden måde aktivt forvolder grov ordensforstyrrelse. Det kan altså – efter omstændighederne – i sig selv være strafbart at tilslutte sig optøjer, hvor andre f.eks. kaster med sten, flasker, fyrværkeri eller lignende.

Netop i erkendelse af, at mange ikke var klar over, hvor alvorlige konsekvenser, det ville kunne få at tilslutte sig sådanne optøjer, uddelte Københavns Politi forud for rydningen 7.000 informationsbrochurer via skoler, forretninger og boligforeninger i området omkring Ungdomshuset.

I informationsmaterialet opfordrede politiet de unge, beboerne og andre til at vise hensyn, give politiet arbejdsro og holde sig væk fra de steder, hvor der kunne opstå uroligheder. Og politiet advarede også om, at det kunne få alvorlige konsekvenser, hvis man befandt sig tæt på optøjer.

Samtidig holdt Københavns Politi informationsmøder på de lokale skoler for at tale med de unge og advare dem imod, hvad der kunne ske, hvis de blev involveret i gadekampe. Ikke mindst for at advare de unge om, at de risikerede at blive straffet, selvom de ikke selv f.eks. begik hærværk eller tændte bål i gaderne.

Forud for rydningen blev der også udarbejdet en beredningsplan for SSP-samarbejdet på indre og ydre Nørrebro, så bl.a. de opsøgende gademedarbejdere bedre kunne koordinere den præventive indsats i forbindelse med de forventede uroligheder.

Som det gerne skulle stå klart med de her eksempler, gjorde Københavns Politi en ihærdig indsats for at nå igennem til de unge og prøve at forebygge uroligheder.

[Urolighederne efter rydningen]

5. Om de meget dramatiske optøjer, som desværre alligevel udviklede sig, kan jeg helt overordnet oplyse, at Københavns Politi har rejst ca. 900 sigtelser – først og fremmest for vold, hærværk og grov forstyrrelse af offentlig ro og orden.

Og disse sigtelser har dannet grundlag for godt 800 anholdelser og godt 200 varetægtsfængslinger.

Der er på nuværende tidspunkt afsagt flere straffedomme, hvor personer, der deltog i urolighederne, er blevet idømt 3-6 måneders fængsel.

Og som jeg tidligere har været inde på, er der fortsat et meget stort antal verserende straffesager, som vil skulle afgøres i den kommende tid.

I den sammenhæng vil jeg gerne komme ind på et af de temaer, der har været genstand for en del interesse: Nemlig spørgsmålet om det bevismæssige grundlag for de varetægtsfængslinger, som domstolene har fundet grundlag for i tilknytning til urolighederne.

Som jeg også har redegjort for i et tidligere folketings svar, var Københavns Politi meget opmærksom på at sikre den nødvendige dokumentation for de enkelte anholdtes deltagelse i urolighederne – og dermed det fornødne bevismæssige grundlag med henblik på eventuel varetægtsfængsling.

På dét punkt trak Københavns Politi navnlig på erfaringerne efter urolighederne den 16. december sidste år, hvor politiet ikke inden for 24 timer nåede at skaffe tilstrækkelig konkret dokumentation, som kunne danne grundlag for varetægtsfængsling.

Som jeg også har haft lejlighed til at redegøre for i flere folketingsvar, foregik grundlovsforhørene i forbindelse med urolighederne i marts efter samme fremgangsmåde som andre grundlovsforhør.

Alle havde lejlighed til at tale med deres forsvarer inden grundlovsforhøret. Alle havde under både anklagerens og forsvarerens afhøring mulighed for at udtale sig under retsmødet. Og ingen blev nægtet at fremlægge dokumentation under grundlovsforhøret.

Som bekendt er det domstolene, der i hver enkelt sag tager stilling til, om retsplejelovens betingelser for varetægtsfængsling konkret er opfyldt.

I den forbindelse kan det nævnes, at det – i modsætning til det indtryk, man måske kunne få af medieomtalen – ikke var alle, der blev fremstillet i grundlovsforhør, som blev varetægtsfængslet. Københavns Byret løslod flere personer – bl.a. på grundlag af en konkret vurdering af de enkeltes forklaringer om deres deltagelse i urolighederne.

En række af byrettens afgørelser blev i øvrigt kærret til Østre Landsret, der stadfæstede hovedparten af byrettens kendelser, mens nogle løsladte blev fængslet – og omvendt blev nogle fængslede løsladt.

Varetægtsfængslingerne i denne sag har med andre ord været genstand for helt sædvanlig domstolsprøvelse.

I den kommende tid får domstolene så lejlighed til at tage endelig stilling til det bevismæssige grundlag i de enkelte straffesager. Det er som nævnt allerede sket ved flere fældende domme.

[Evaluering af indsatsen]

6. Jeg tror, at jeg taler på vegne af en meget stor del af den danske befolkning, når jeg slutter af med at udtrykke min store taknemmelighed over den fantastiske – og modige – indsats, som vi så fra politiets side i de dramatiske dage i starten af marts.

De fleste af os kunne hjemme i sofaen i tryk afstand – og hovedrystende – følge de surrealistiske billeder af brand og gadekampe i Københavns gader.

Men alle de tusinde politifolk fra hele landet, som beskyttede beboerne på Nørrebro, Christianshavn og resten af byen mod, at optøjerne kom ud af kontrol – ja, de havde jo altså ikke andet valg end at gøre deres job. De stod model til angreb med brosten, kryssantembomber, kanonslag, jernstænger, og hvad de vrede unge mennesker ellers kunne finde på at kaste med.

Det synes jeg, man skal huske på, når chokket – og lettelsen – er kommet på afstand, og trangen til at ”finde fem fejl” melder sig.

For vi har al mulig grund til at være glade – og stolte – over, at det lykkedes for dansk politi med en overordentlig dygtig og professionel indsats at bringe situationen under kontrol.

Og dét vel at mærke på en måde, så ingen personer kom alvorligt til skade.

Jeg tror, vi var mange, der frygtede, hvor galt det kunne gå, da galskaben var på sit højeste.

For mig er den vigtigste lære, man kan drage af det her forløb – noget mange unge mennesker desværre har gjort på den hårde måde – at det kan have meget store omkostninger at ”flirte med” voldelige optøjer.

Men det kan også have meget store omkostninger for den betjent, der bliver ramt af en brosten. Eller for den sagskyld for den butiksindehaver, der får smadret sin forretning, eller den lokale beboer, som får brændt sin bil af.

Det er klart, at en så omfattende politimæssig opgave, som den vi taler om her – som rigspolitechefen også har givet udtryk for – ikke kan gennemføres, uden at der er dele af forløbet, som kunne være gjort anderledes og bedre.

Jeg er sikker på, at politiet vil lade de erfaringer indgå ved planlægningen og udførelsen af fremtidige opgaver.

Når det er sagt, vil jeg slutte af med at glæde mig over den kæmpestore opbakning, politiet har nydt i forbindelse med hele sagen både fra befolkningen og alle sider af folketingssalen.